

## **GHID DE ELABORARE A LUCRĂRILOR DE LICENȚĂ ȘI A DISERTAȚIILOR DE MASTERAT**

### **1. ALEGEREA TEMEI**

Poate fi motivată de preocupări anterioare în domeniu, de un interes aparte pentru subiect, de actualitatea lui sau, pur și simplu, de anumite afinități personale. Înainte de a lua o decizie în acest sens, este bine să vă permiteți un răgaz de reflecție asupra propriilor motivații, asupra relevanței temei respective sau, după caz, asupra proiectului dumneavoastră de carieră. Vă sugerăm să aveți, totodată, în vedere:

§ **O temă cât mai circumscrisă** (un aspect, un autor, o anumită operă, tratată dintr-o anumită perspectivă, pe care veți avea grijă să o precizați de la bun început; o perioadă literară bine delimitată; un motiv literar; o temă recurentă la un anumit autor; o „temă fierbinte”, de actualitate etc.). Evitați subiectele mult prea vaste, temele de sinteză sau temele cu prea multe conexiuni, care se pretează mai degrabă la teze de doctorat; ele presupun informații complexe și acumulări în timp, fiind, prin urmare, greu de stăpânit. O asemenea alternativă este, totuși, posibilă dacă aveți preocupări anterioare legate de domeniul pe care-l abordați – cu alte cuvinte, o bază de studiu/cercetare prealabilă.

§ **După precizarea ariei tematice faceți o mică investigație bibliografică**, adăugând titlurilor indicate de profesorul îndrumător și alte abordări, legate nu atât de subiectul vostru foarte specializat, cât de aria tematică respectivă; consultați, în acest sens, fișierele tematice ale bibliotecilor, având în vedere aspectele mai generale ale subiectului la care vă gândiți, și, totodată, câteva lucrări în domeniu, ca să vedeți, în primul rând, cum sunt structurate acestea – cu alte cuvinte, cum concep autorii în cauză tratarea subiectului (de la ce anume pornesc, care le este premisa teoretică, cum își construiesc argumentația).

§ Încercați să vedeți, după această fază de prospectare, cam **cum ar trebui să arate, în final, propria voastră lucrare – alcătuiți un plan provizoriu, cu teme și subteme, având grijă să-i conferiți o structură cât mai limpede, mai coerentă, mai logică**; aceste „linii de forță” pot cântări foarte mult în aprecierea și evaluarea finală a proiectului dumneavoastră de licență. O lucrare haotică, alcătuită din capitole și subcapitole care se succed aleatoriu, este neconvingătoare și inconsistentă, scoțând în evidență, printre altele, insuficienta stăpânire a subiectului abordat și absența unei viziuni proprii asupra subiectului.

§ Nu trebuie să neglijați **eșafodajul teoretico-metodologic al lucrării**, indiferent că este vorba de o lucrare de literatură, de studii culturale ori de lingvistică. În acest ultim caz, de pildă, stăpânirea metalimbajului, a noțiunilor generale de lingvistică teoretică sunt indispensabile; ele se vor reflecta în mod direct asupra modului în care discutați și puneți problemele. La fel se

întâmplă și în cazul **lucrărilor de literatură sau studii culturale**. Dacă abordați o operă (sau un autor) din perspectivă psihanalitică, veți avea nevoie de lecturi din C. G. Jung, S. Freud, C. Lacan etc., spre a putea folosi un limbaj adecvat și a avea o viziune pertinentă asupra domeniului; dacă aveți în vedere o perspectivă postmodernă, vă sunt necesare alte lecturi teoretice prealabile (S. Connor, L. Hutcheon, M. Călinescu etc.); dacă tema presupune o „lectură etnologică”, nu vă puteți dispensa de lucrări de specialitate semnate de A. Van Gennep, C. Lévi-Strauss, M. Mauss, B. Malinowski etc., în funcție – din nou – de natura temei; dacă analizați opera unui autor sufit, vă sunt indispensabile nu numai lucrări monografice sau lucrări privitoare la epoca respectivă, ci și o serie de informații de ordin mai general privitoare la natura și la evoluția istorică a curentului etc. Foarte utile sunt și **periodicele** (reviste de specialitate, publicații culturale etc), **dicționarele tematice** (de psihologie, de psihanaliză, de etnologie și antropologie, de civilizație medievală, de termeni literari etc., etc.) sau **internetul** (mai cu seamă pentru articole apărute în diverse periodice – *site*-urile se cuvin a fi folosite cu discernământ și întotdeauna citate ca atare).

## 2. PLANUL DE LUCRU ȘI REDACTAREA

§ Nu porniți la lucru fără a avea un **plan minimal al expunerii** problemelor, pe care să-l analizați cu ochi critic și, pe cât posibil, cu detașare, ca să vă dați seama dacă este sau nu pertinent. Planul inițial va suferi, cu siguranță, amendamente pe parcursul redactării, dar este indispensabil și vă va ajuta să vă structurați discursul.

§ Nu uitați că orice lucrare presupune, la modul cel mai simplu vorbind, **introducere, cuprins și încheiere**, indiferent de titlul atribuit fiecăreia dintre părți. Introducerea trebuie să cuprindă o expunere de motive – o argumentare a importanței și relevanței temei alese, a autorului, a operei analizate etc. –, și o expunere de intenții – ce anume doriți să demonstrați, cu ce mijloace, cu ce metode etc. –, precum și câteva date referitoare la istoricul problemei (dacă aceasta a mai fost studiată, de către cine, sub ce aspecte). Încheierea va cuprinde concluziile la care ați ajuns după demersul enunțat în introducere.

§ Lucrarea trebuie să fie structurată pe **capitole și subcapitole**, care oferă o viziune de ansamblu asupra modului în care este conceput și în care se articulează discursul dumnevoastră. Este de dorit ca titlul și subtitlul să sintetizeze conținutul capitolului sau al subcapitolului la care se referă și să reflecte conținutul acestuia.

§ **Cuprinsul** se poate afla la începutul sau la sfârșitul lucrării, în funcție de preferințe; pagina/paginile de cuprins se numerotează și ele, la fel ca și bibliografia de la sfârșit. Nu uitați să menționați, la cuprins, și pagina de început a fiecărui capitol ori subcapitol; este lesne de înțeles că această operațiune nu se poate realiza decât la sfârșit, când aveți numerotarea definitivă a întregii lucrări.

§ Nu uitați să vă ilustrați afirmațiile cu **citate concludente** din operele analizate, din literatura critică etc. **Citatele în alte limbi**, la fel ca și **cuvintele în limbi străine** inserate în expunere, precum și **titlurile de lucrări** (cărți, volume) se redau cu **litere italice (înclinate) și fără ghilimele**. Citatul este întotdeauna urmat de **traducerea în limba română** (reprodusă în caractere

drepte/normale și în paranteză sau în ghilimele, dar nu în ambele formule concomitent). În lucrările computerizate nu se practică sublinierea; aceasta este înlocuită, convențional, de caracterele italice.

§ **Nu există citat fără indicarea sursei** (autorul, lucrarea, anul, pagina – a se vedea indicațiile tehnice!). Citiți cu creionul în mână, notându-vă sau extrăgând, pe măsura ce avansați în lectură, citatele importante, cu elementele de identificare, inclusiv pagina, pentru că, în acest fel, vă va fi infinit mai ușor în faza de redactare a lucrării. Rețineți că orice citat fără repere verificabile (de genul celor amintite mai sus) poate fi un citat inventat și tratat în consecință. Pe de altă parte, **integrarea citatelor în propriul discurs și nemarcarea lor ca atare constituie, fără dubiu, tentativă de fraudă intelectuală și va fi tratată în consecință.**

§ **Atenție la exprimare** – exprimați-vă **corect în limba română**, evitați stânjenitoarele greșeli de ortografie ori formele neliterare/neacademice ale unor cuvinte, expresii etc. Nu folosiți cuvinte al căror sens nu-l cunoașteți – consultați în permanență dicționarele, inclusiv pe cele explicative ale limbii române. Evitați exprimările bombastice, metaforele îndoielnice și hiperbolizările excesive, care trădează un gust discutabil – preferați exprimarea sobră și limpede; aceasta este, adesea, și cea mai elegantă. Nu vă hazardați să recurgeți la afirmații absolute de genul „cel mai”, „cea mai”, „absolut”, „inegalabil” etc., pentru care se pot găsi oricând contraexemple.

### 3. NOTELE ȘI BIBLIOGRAFIA

§ Notele pot fi, în general, **de trimitere** (indicați sursa unui citat, a unei afirmații, a unei teorii etc.) și **explicative** (explicați o noțiune pe care o socotiți neclară sau vag formulată în textul propriu-zis sau chiar colaterală, în raport cu firul principal al expunerii). Ele pot figura **în subsolul fiecărei pagini** (cu numerotare de la 1 pe fiecare pagină sau cu numerotare continuă, de la începutul până la sfârșitul capitolului) **sau, compact, la sfârșitul fiecărui capitol**. Folosiți modalitatea automată de inserare a notelor, spre a evita omisiunile sau încurcăturile de numerotare; în plus, este și mai comod.

În principiu, o lucrare este menționată în note cu toate datele de identificare (anul apariției, locul, eventual editura + trimiterea la pagină, dacă este cazul) doar la prima citare. La a doua mențiune, se poate folosi formula: Nume autor, *op. cit.*, p...; se observă că *op. cit.* se scrie în italice; abrevierea **p.** înseamnă „pagina”; **pp.** înseamnă „paginile”. Fiecare notă va fi urmată de punct; în schimb, atenție!, nu se pune punct după titlu sau subtitlu.

Dacă citați mai multe lucrări ale aceluiași autor, formula cu *op. cit.* nu mai este validă, pentru că poate da naștere la confuzii; în acest caz, utilizați (la a doua citare și la următoarele) o formulă prescurtată, convențională a titlului lucrării.

#### Exemple:

- Mircea Eliade, *Istoria*, I (pentru *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. I), p. 58.
- Mircea Eliade, *Sacrul* (pentru *Sacrul și profanul*), p. 20.

O lucrare citată imediat înainte (așadar fără o altă trimitere intercalată) poate fi indicată

în notă prin formula *ibidem* (abreviat: *ibid.*), cu sensul de „în același loc”.

Exemplu:

<sup>1</sup> Ahmet Ocak, *Turcmenii*, Ankara, 1980, p. 15.

<sup>2</sup> *Ibidem*, p. 20. (= în aceeași lucrare, la p. 20)

Formula *ibidem* nu trebuie confundată cu *idem*, care înseamnă „același” și care se poate folosi, corect, mai ales pentru a nu mai repeta numele autorului; ea nu-i este substituibilă, așadar, lui *ibidem* (<sup>1</sup> M. Eliade, *Istoria*. <sup>2</sup> *Idem*, *Sacrul*). Fiind împrumutate din latină, atât *ibidem*, cât și *idem* se scriu, în principiu, cu caractere italice.

O altă modalitate de rezolvare a trimiterilor la autori, lucrări, pagini o reprezintă inserarea acestora în corpul propriu-zis al textului, între paranteze rotunde.

Exemplu:

• „Or, asemenea ipostaze sunt cât se poate de firești atâta timp cât, potrivit sociologului francez «toate categoriile fundamentale ale gândirii și, prin urmare, știința, au origini religioase»” (Durkheim 1994: 598).

În acest caz, autorul și lucrarea din care se produce citarea vor figura la bibliografie după cum urmează:

• Durkheim, Émile 1994 – *Les formes élémentaires de la vie religieuse. Le système totémique en Australie*, Paris, Presses Universitaires de France.

Dacă aveți mai multe lucrări ale aceluiași autor apărute în același an și se pot ivi confuzii apelați, atât în text, cât și în bibliografie, la formula:

• Eliade, Mircea, 1991 – *Cosmologie și alchimie babiloniană*, Iași.

• Eliade, Mircea, 1991 a – *Eseuri*, București.

§ **Titlurile de articole din periodice, de articole de dicționar, de studii, de capitole de cărți** (deci, „subansamblurile” sau „părțile dintr-un întreg”) sunt reproduse, de obicei, în caractere drepte și între ghilimele, urmând ca titlul volumului (sau periodicalului etc.) din care fac parte acestea să fie menționat în italice, la fel ca și celelalte titluri din bibliografie sau note.

Exemple:

• Algar, Ayla, 1992 – “Food in the Life of the Tekke”, în Raymond Lifchez (ed.), *The Dervish Lodge: Architecture, Art, and Sufism in Ottoman Turkey*, Berkeley-Los Angeles-Oxford, University of California Press, pp. 296-303.

• Fenton, Paul B., 1996 – « Le symbolisme du rite de la circumambulation dans le judaïsme et dans l’islam. Étude comparative », *Revue de l’histoire des religions*, 213, 2, pp. 161-189.

§ Amintim și faptul (îgorat uneori) că **numele de autori din note** respectă ordinea prenume + nume (de exemplu: Claude Lévi-Strauss), în vreme ce aceleași nume se vor regăsi în **bibliografie** sub forma nume + prenume (exemplu: Lévi-Strauss, Claude).

Desigur că, în bibliografie, numele autorilor se succed în ordine alfabetică; dacă sunt invocate mai multe lucrări ale aceluiași autor, acestea vor fi menționate în ordine cronologică (o lucrare din 2002 va fi menționată înaintea alteia apărute în anul 2012, de pildă).

O lucrare poate să aibă mai mulți autori sau coordonatori, caz în care citarea se va face după modelul următor:

- Kiple, Kenneth F. / Coneè Ornelas, Kriemhild (ed.), *The Cambridge World History of Food* I: 2000, II: 1999, New York, Cambridge University Press.

Se poate constata că lucrarea evocată mai sus presupune două volume, apărute în ani diferiți, care vor fi marcați ca atare. Dacă se va pune problema unei trimiteri în text la o lucrare de asemenea factură, aceasta se va realiza după formula (Kiple/Coneè Ornelas I, 2000: 345).

Este de remarcat faptul că, în limba turcă – la fel ca și în engleză, de pildă –, cuvintele care intră în componența titlurilor (exceptând conjuncțiile, prepozițiile) se ortografiază cu majuscule; spre deosebire însă de limba engleză, în limba turcă toate cuvintele din componența titlurilor se redau cu majuscule (inclusiv conjuncțiile, postpozițiile etc.).

#### Exemplu:

- Evren, Burçak, *Eski Istanbul'da Kahvehaneler*, Istanbul, Milliyet Yayınları, 1996.

Dacă bibliografia la care recurgeți este amplă, lucrările consultate pot fi grupate alfabetic în categorii precum manuscrise, cărți/volume, articole apărute în periodice, studii în volume colective etc.; nu uitați să includeți în bibliografie și textele de bază, cu diversele lor ediții – cu alte cuvinte, cele care vă servesc drept material nemijlocit de studiu, din care vă extrageți exemplificările etc.

În cazul articolelor, studiilor, capitolelor de carte etc. din bibliografie se indică și paginile extreme (de început și de sfârșit) ale lucrărilor respective.

#### Exemplu:

- Fenton, Paul B., 1996 – « Le symbolisme du rite de la circumambulation dans le judaïsme et dans l'islam. Étude comparative », în *Revue de l'histoire des religions*, 213, 2, pp. 161-189.

Bibliografia indicată la sfârșitul lucrării va fi strict bibliografia pe care ați consultat-o dumneavoastră; este cu totul contraindicat să o „îmbogățiți” cu titluri la care nu ați avut acces personal, căci acest gest va fi asimilat tentativelor de fraudă.

## **4. ASPECTE TEHNOREDACȚIONALE**

§ Nu scrieți, sub nicio formă, în limbă română fără semne diacritice (ă, ș, ț, î)! Dacă programul în care scrieți nu are posibilitatea redării unor litere din alfabetul turc actual, puteți recurge la anumite convenții grafice, cu condiția precizării acestora la începutul lucrării și a aplicării lor consecvente.

§ Nu uitați să porniți tehnoredactarea cu *Page Setup*. Vă sugerez formula: right: 1, left: 1, top: 1, bottom: 1; *Paper: A4* (atenție, nu *Letter!*); *Headers and Footers: Header: 0* (dacă nu aveți în vedere folosirea unui colontitlu) și *Footer: 0.5*. Activați, de asemenea, comenzile: *Different odd and even* și *Different first page*.

Se poate folosi o variantă de caracter (de pildă, *Times*) cu adaptări pentru limba română; tipul de literă uzual pentru corpul de text în *Times* este 12, iar pentru note – 10.

Folosiți comanda *Styles and Formatting* pentru a vă stabili, de la bun început, în mod automat coordonatele standard ale fiecărei pagini; este bine ca la opțiunea *Paragraph* să optați pentru *Indentation* (left: 0, right: 0) – *Special: First line: 0.5* (sau 0.3, sau 0.4) și pentru *Line spacing: 1.4 sau 1.5*.

De notat că, la bibliografia finală, se va selecta opțiunea *Hanging: 0.5* (sau 0.3, sau 0.4), în loc de *First line*.

§ Atenție la semnele de punctuație, care pot uneori modifica semnificativ ceea ce spuneți, și nu neapărat în bine! Nu fiți zgârciți cu virgulele. Când deschideți paranteze (rotunde, unghiulare) și ghilimele (de diverse tipuri) nu uitați că, undeva, trebuie să le și închideți.

§ Nu uitați să numerotați, în final, paginile, având în vedere faptul că pagina de titlu (evident, și coperta) nu se numerotează fizic, dar intră la socoteală; prin urmare, prima pagină scrisă (adică, cuprinsul, un motto sau chiar prima pagină a secțiunii introductive, dacă cuprinsul se află la sfârșit) va fi pagina 3.

§ Pentru alte situații concrete, care pot presupune soluții punctuale, specifice, vă stă la dispoziție profesorul coordonator, care vă va oferi explicațiile de rigoare.